

Forfatter: Hertz, Henrik

Titel: Toget mod Algier eller Apologie for min Gaaen-igjen.

Citation: Hertz, Henrik: "Toget mod Algier eller Apologie for min Gaaen-igjen.", i Hertz, Henrik: *Digte fra forskellige Perioder, 1.-4. Deel.*, udg. af Tredie Deel. , 1851-62., s. 26.
Onlineudgave fra Arkiv for Dansk Litteratur: https://tekster.kb.dk/text/adl-texts-hertz11_lev-shoot-workid56420.pdf (tilgået 09. maj 2021)

Anvendt udgave: Digte fra forskellige Perioder, 1.-4. Deel.

Toget mod Algier eller Apologie for min Gaaen- igjen.

(Riimbrev fra Knud Sjællandsfar til Prof. J. L. Heiberg.)

⌘ Saaledes slaaer jeg end til Sprogets Ære
Med god Samvittighed, naar det skal være -
Saaledes - ak! men det er Verdens Nød! -
Saaledes slaaer man kun, naar man er død.
Baggesen.

⌘ Paradis, den 1ste October 1830.
Hvad der bevæger mig til at forlade
Min efter tusind Storme fundne Havn,
Mit, som det synes, faste Stade,
Min trygge Plads i Engles Favn,
Og væbnet blot med Sort paa hvide Blade,
Ei meer beskyttet af mit gamle Navn,
Udsætte mig for Fjendens Kanonade -
Hvad der bevæger mig, min Ven,
Der vel kan være mødig af at stride,
27 Til at fornye Bataillen og igjen
Forsøge paa at skjemte, lee og - lide,
Det ønsker Du at vide?

⌘ Mig driver Længsel efter Danmark fra
Asylet under Evighedens Palmer;
Mig lokker, midt iblandt Seraphers Psalmer,
Og blandt Cherubernes Haleluja
Min gamle Kjærlighed til Jorden,
Men, fremfor Alting, til mit Hjem, til Norden.
Mig driver Et, jeg veed ei hvad,
En Uro, Hvileløshed, Hede,
Et Slags Forlangen efter fremmed Mad,
Og - skjøndt jeg seer, Du undres allerede -
En Smule - Kjede.

⌘ Lad det ei undre Dig! Ifald Du blot
Betragter nøiere mit Jordlivs Gaade,
Kan denne Kjedsomhed forklares godt.
En Forudnyden uden Maade,
En Leven flot
Paa Capitalerne, der var ivente,
En Gjøren Regning uden Vært,
En Griben efter Taffelets Desert,
Imens paa Suppen jeg mig brændte,
28 See, det omtrent har været min bekjendte
Maneer, forinden jeg mit Jordliv endte.

⌘ Og hvis nu jeg, der længe før min Død,
Da jeg endnu to lille var blandt Eder,
Sødt vuggedes i Phantasiens Skjød,
Hvis jeg paa Puf alt dengang forud nød
De Saligheder
Mig Paradisets Himmel nu bereder,
Og saa med Eet
Imod Forventning finder mig lidt beet;
Hvis jeg, jo meer jeg grunder,
Begriber, jeg har taget (mellem os!)
For megen Salighed forlods,
Er det et Under?

⌘ Mig er for himmelsk tidt min Himmel,

Mit salig Liv for saligt tidt;
Af Evighedens Længde hovedsvimmel
Jeg ønsker, Tiden vilde lidt
Afløse denne lange Vrimmel.
Ja, hvad der næsten gaaer for vidt,
Den dybe, dybe Fred, jeg her har arvet,
Jeg ønsker undertiden farvet
Med Krigens muntre Colorit.
29 Min store Tryghed mig generer,
Min ubegrændsede Credit;
Og her, hvor ingen Moders Sjæl fallerer,
Jeg længes efter lidt - Fallit.

∞ O, Du er lykkelig! Du kjender,
Du kan ei kjende ret tilgavns
Din og det hele Kjøbenhavns
Lyksalighed, hvorhen I saa Jer vender.
Min lykkelige Heiberg! Du, som næst
De større Plager,
Krig, Ildebrand og Kulde, Sygdom, Pest,
Kan desforuden, naar du blot behager,
Dig invitere til de mindres Fest,
Tractere Dig med skjønnne Næringssorger,
Huusleie, Hjælp til samme, Lygteskat,
Og kan i dette Schachspil gjøres mat,
Hvad, ak! blev nægtet mig som Himmelborger;
Du, som kan sødt beruses i
De kjøbenhavnske Post-Poeters
Æsthetisk »brave« Svinerie,
I Hauchernes Portstolpe-Polemie,
I tusind Bestialiteters
Henrykkende Magie,
Der, ak! min Næse gaaer forbi,
Forsaavidt, at jeg ei er midt deri;

30 Du, som bedærve kan din Mave
Med seige Hjorterygge, samt det Vildt,
Der under Navn af Vilster bli'er bestilt
I Sorøes adelige Dyrehave;
O, Du Lyksalige, der har,
Foruden Alt, hvad Skjæbnen Dig beskjar,
Tiltrods for alle Matatadorer,
En Sværm af Creditorer!
Ja, hvem der var i Dit Sted! Hvem der kunde
Som Du fordybe sig i Polemik
Og ærgre sig ved den blot nogenlunde!
Ja, hvem der havde blot et Gran af Politik,
Ei den, som vi har, den kosmopolitiske,
Der paa en noget studs Maneer
Med roligt Overblik paa Verden seer;
Ak nei, jeg mener just den mindre kritiske,
Som Dagens, Skilderiets og som den,
Man faaer hos Værtshuusholdere med Øllet
For Ingenting i Halsen skyllet
Og ved Discourser gylper op igjen.
Af, hvem der var en Smule smittet
Af Frygten for Miguelers Despotie
Og Londons Stods-Philosophie,
Og kunde skjæelve lidt for Keisersnittet,
Hvorved de græske Stater, svangre med
31 En længe baaren Friheds-Søn, kom ned
Og blev forløst, lidt voldsomt, mener Fanden.
Ja, hvem der blot, i Mangel af en anden
Uroligheds Fontaine kunde gaae
Til Attestats og frygte for at staae!
Ak! hvem der havde (for med een Betegning

At vise Dig min store Mangel paa
Elendighed) en nok saa klein, lad gaae!
(Thi man kan ogsaa ængstes for de smaa)
En klein, men uqvitteret Skrædderregning,
Der bragte mit Finants-System istaa!

☒ Alt dette mangler mig, og derfor drager
Min Tanke med unævnelige Savn
Tilbage til det elskte Kjøbenhavn.

☒ Aparte veed Du, at jeg tager
Med Hjertens Liv og Lyst
Lidt Deel i hver polemisk Dyst,
Der af Critik, om nok saa lidet, smager;
At overhovedet enhver
Selv nok saa lille Gjæring, men især
En saadan en, hvor Videnskabens Vande
Af Storm og Uveir er i Oprør bragt,
Og Søens Flade saa belagt
Med Fisk, at man kan fange dem med Spande,

32

☒ At sligt et Røre, som bekjendt,
Er egentlig mit Element.

☒ Men siig nu selv, min Bro'er, om Du har fundet
Litteraturens Fiskepark etsteds
Saa oprørt indenfor sin Kreds,
Saa genialt det Hele, slets ei bundet
Til dumme Regler, men Enhver saa fri,
Saa puur og pære Fisk-Genie,
Saa hjemmevant i dette Roderi,
Som nu hos Jer i Døgnets Poesie?
Og rundt om Parken selv et Føre
Saa deiligt dyndet og saa tykt,
At selv de lette Gratier, af Frygt
For Stænk, ei gaae deri, men kjøre.
Ja, det er sandt, Litteraturens Kjær
Er noget mere mudderfyldt hos Jer,
End netop just nødvendigt er
For sig i Søleriet at bevare;
Men, søde Bro'er! betragt saa bare
I Kjæret overalt de rare
Urimelige store Ferskvands-Fisk,
Saa reent forfisket hver, saa frisk,
Saa døsigt gloende med Øiet,
Oa dog saa selvtilfreds og saa fornøiet!
See, disse store, ferske Flyndere,

33

☒ Mod hvilke min Tids vare magre Syndere;
Hiins Torskeflab
Og dennes fast umaadelige Gab!
Og disse der, som ere kuns Begyndere
I dette Kjærs Forfisknings Theorie,
Hvor let de alt bevæge sig deri!
See der - dog ak! hvem nævner alle disse
I sit Slags mageløse Fisk tilvisse!

☒ Dog - uden Billeder! jeg kan
Ei andet end beundre Jer, min Broder!
Jeg havde sagtens tænkt mig, at et Land,
Hvor alskens fremmede, moderne Moder
Blier snappet med en graadig Tand
Af Svinene, der ved Parnasset roder,

Jeg havde tænkt mig, siger jeg, endeel
Forværret siden
Min Himmelfart og grebet an af Tiden.
Men en saa stor, fuldstændig og saa heel
Prostitution! en slig Foragten
Af Modersmaalets Grammatik
Og selv en simpel Gammelholms Logik
Og Skoledrenge-Regler for Metrik!
En saadan ubarmhjertig Slagten
Af sund Forstand! - Isandhed, Eders Slægt
Indgyder uvilkaarligt mig Respect!

34

⌘ Kan min Tid prale med en saa forstokket
I Theorie og Praxis lige stærk
Og i phantastisk Vildskab saa »barokket«
Og regelløs og ugeneert Bersærk,
Som han, der nyligt skrev den fade,
Ja næsten vample Babyloniade? *)
Kan Een af dem, der dengang gjorde Vind,
I Sprog- og Vers-Fordærven taale,
At vi med dennes Vindighed ham maale?
Mig falder netop nu en Bommert ind,
Men een, der slaaer Sparto til mangen anden.
Siig, kan Du gjætte vel hvad Manden
Forstaaer ved »mindre langt« omtrent som saa?
»Hvad der i Længdemaal maa staae
- Kanske Du mener - under Noget,
Hvorned det sammenlignes.« - Aa!
Saa let man slipper ei til? Pludder- Sproget,
Hvorunder og hvorpaa
Han skriver sine Digte hen i Taaget.
Nei, Meningen er - hahaha!
Jeg brister, ha! jeg kan - haha!
For Latter komme knap derfra . . .

* 35 Nei, Meningen af »mindre langt« skal være
Den samme som »langt mindre« paa min Ære! *)
Haha, haha, haha, haha!
Du store Gud! hvad kan der ikke blive
I danske Bøger sagt som Jydsk,
Naar Folk i Moden komme med at skrive
De samme Bøger først paa Tydsk!
Og hvad kan ikke ved en slig Forqvaklen
Af Sproget og en saadan Venden om
Af Constructionerne, ved disses Vaklen,
Endnu forventes, inden Smagens Bom
Slaaes ned for Døgnets Galimatiade!
Hvad kan der ei af denne fessor Pro
I Sorøskovens mie Acade
I etisk po
Maneer af phanes Aristo,
Naar blot man venter, i det Store skrives,
Da Miniaturen alt saa prægtigt trives!
Men, gjælder Klagen om det grønne Træ,
Hvem kan da fordre nogen
Respect for Sprogets Majestet af Digterpogen,
Af Poesiens mindre Kræ?

* 36

⌘ Hvis denne Hellig Andersen, der rider
Beruust af Phantasiens Øl
Paa Musens nattegamle Føl,
Det slagelseske Krik med lamme Sider,
Mens Pøblen holder ham for en Prophet

Af en Poet;

Hvis han som Sinkelectiens Fux begik
Saa plumpe Bommerter mod Grammatik
Som dem, han ideligt begaaer, *) han fik,
Det tør jeg sværge paa, saa vis som Nogen
Dada og blev sat hen i Skammekrogen.

☒ O, I er komne vidt! Jeg seer
Forbauset Eders Skriden
For ei at sige frem med Tiden,
Nei, langt forbi den meget meer.
Hvad vare min Tids Pøbel-Aander
Ved Døgn-Literaturens Gammelstrand
Imod de literaire Vagabonder,
Der vrимle nu hos Jer saa tykt som Sand.
Og Eders Ugeblade! - Kjære!
Betænk og husk Dig om: kan min,
Skjønndt ellers grundigt svinske Tid begjære
At Sammenlignes med de fede Sviin,

* 37 Der sværme snart hos Jer og snart belære?

Ja, Eders Ugeblade! - Hvem
Vil nægte dem i Anarchiet
Af sund Fornust og Styverfængeriet
Af alle Sorter Fynd og Klem?
Selv Steens Opposittons-Fadaiser
Var Salomonisk Viisdoms-Ord mod dem,
Man hver Dag nu med Undren læser,
Naar muddret op af deres Hjem,
Ureenligheds pontinske Sumpe,
De siden friske postes frem
I Liunges kjøbenhavnske Pumpe.
(Jeg mener in parenthesi,
At Navnet »Posten« ikke passer
For et saa raat Maskinerie
Som Liunges Hverdags-Blad, hvori
Et Bundfald af vor Poesie
Og Dynd af vor Philosophie
Af Redacteuern samles i
Dertil bestemte, plumpe Kasser.
Man kunde kalde det en Pram,
En Mudderpram, at sige, Kjære!
Hvor Københavns og Sorø's Skam,
Dødssukket af vor Rest af Ære,
Vor sunde Tæknings sidste Sums
38 I Facit deficite Rester
Til Tarv for Smagens Ølhuusgjæster
Er samlet, tyknet i en Grums.)

☒ Som sagt, min Broder, jeg beundrer Eder!
Kan min Tid, svar mig, kjæreste, jeg beder!
Kan min Tid vise Møster paa Critik
Som kjøbenhavnske Pumpens om Theatret?
Og kan, uagtet Smagens Republik
Af Renomister, saa det havde Skik,
Paa min Tid, veed vor Herre, blev kalfatret,
Du eller Nogen, om I og
I den Tids Smagens Sorte-Christianskrog
Og sammes Peder-Madsens-Gange speide,
Mig vise Magen til en Polemik,
Der saa complet paa alle Fire gik,
Som salig Essex's scandaleuse Feide?
Selv Den, hvis Virtuositet
Paa min Tid uden Mage var i Sludder,
Var Intet Mod den simpleste Poet,
Der vralter om i Pumpens Mudder-Mudder

Og skriver, om ei andet, - en Pamphlet.

39

☒ Men - sandt at sige, kjære Herre Broder!
Mig synes næsten, at der stikker i
Det københavnske Nederlags-Genie
En altfor genialske og fri,
Ja næsten fræk Foragt for gode, gamle Moder;
En altfor voldsom Riven ned
Af Reglerne for Rum og Tid og Sted;
En altfor ubesindig Slaaen Vrag
Paa det, man kaldte før den gode Smag;
En Stræben, altfor dristig, for umaalelig
Mod det, der, kommer Alt til Alt,
Igrunden dog er splittergalt;
En - Genialiteten ufortalt,
Der fødes nu med hver poetisk Pjalt
Og gjør ham strax uoverstraalelig, -
En Færskhed, saa aldeles uden Salt,
At Eders Poesie er fast utaalelig.

☒ Det er paa Tid, jeg mener, at man gaaer
Paa Tog mod danske Smagens Barbarier,
Hvis Stat, som før Algiers, o Skjændsel! staaer,
Fordi man seer derpaa og - tier;
Et Barbarie, hvis kritisk-fæiske
System tiltrods for al den europæiske
Cultur og Frihed taales Aar for Aar

40

☒ Og kun betrygges derved, at I - sove!
Et Barbarie,
Der trodser Gud og Politie
Og leer ad Æsthetikens Love,
Og fordrer, skjøndt ei værdig et Skud Krudt,
Af vort Aarhundred' sin barbariske Tribut.

☒ Det er den høie Tid, jeg skulde mene,
At I, der staae som Riddersmænd omkring
Den stakkels Frue, Smagen, Jer forene
Og søge Fjenden ved hans Værneting.
Forsamler Jer til Toget kjækt og ædsker
Til Kamp, til Død, til evig Tausheds Grav
Litteraturens Barbaresker
I Poesiens Middelhav.
Bestormer dristigt deres plumpe
Befæstning ved den københavnske Plumpe!
Og tager fat, er I som jeg tilsinds,
Paa ham, der hist i Mudderet befaler,
Paa ham, hver nyhedssvanger Vinds
Herold, hvert sælle Skinds
Beskytter, Pumpens maroccanske Prinds
Af tre fra Soer ham sendte Hestehaler!
Og gjører flux i Gratiernes Navn
Til Eders og til Dannersprogets Gavn

41

☒ En Ende
Paa Røverredens Mestermænd og Svende! - -

☒ Jeg seer, min Ven, Dit tankefulde Blik;
Din sagte Rysten og Din Luden
Med Hovedet jeg kjender paa en Prik.
»Et Barbarie, saa raat, saa frækt desuden,

»At efter hvert fornyet Slag paa Snuden,
»Det lige frækt med Snuden opreist gik,
»Udrydde det! - men Maaden, det er Knuden!«
- Og herom er min Mening den, Fa'er min!

∞ Det er ei reent betydningsløst, at hiin
Algierske Stat, der alt saa tidt er truet
Af Poul og Peter med Ruin,
At den, jeg siger, ei blev underkuet
Af Østerrigske Hæren (denne kan
Vist være respectabel Mand for Mand,
Men til at holde mod Barbarer Stand,
Den synes mig for selvfortabt i Nuet) -
At heller ei et Parlament,
Saa bravt og dygtigt, som det engelske,
For evigt Røverredens Magt fik endt;
(Thi det er egent med John Bull bevendt:
Hans Smag, skjøndt af Europa høit fortjent,
Tidt i det Fine falder i det bengelske) -

42 At dernæst Moscoviten, der paa Vrangen
Er lidet meer en Halv-Barbar,
Til dato endnu mindre har
Algierernes Despot holdt Stangen; -
At endeligt, saavidt jeg veed,
Mit Danmark var, i Forhold til sin Evne,
Den Første, der med Kraft til Værket skred
Og havde Hjerte til Europas Skam at hævne,
Da Du mod Tripolis, o Bille! stred; -
Men, at det store Forsæt, reent fra Grunden
At rydde Hundehuset, Røverhunden
Og den Algierske Despotismus ud,
Først modnedes ved Frankrigs Herskerbud.
Det er ei reent betydningsløst, jeg siger,
Det er et Vink for Hver, der gaaer
Til Kamp mod Barbarie - om dette staaer
Paa africanske Kysten eller stiger
Og bredes ud i Poesiens Riger -
Det er et Vink, at netop Frankrigs Kriger,
Hiint Lands, der stred saa tidt for Kunst og Smag,
Har kjækt sig taget af Culturens Sag
Og dræbt i Hulen Barbariets Tiger.
Thi mærker Eder, I, der samles om
Den gode Smags Standarter for at holde
Paa Poesiens Thingsted Dom
43 Og værne krastigt om Critikens Volde,
I, mine danske Venner! I To, Tre!
I, naar det kommer høit, I Fire!
I, der besjælt' med mig af een Idee,
Med Skjæmt, med Alvor, med Critik, Satire
Bekjæmpe dem, der nu maaskee,
Mens I Fordærvelsen om Eder see,
I Poesiens Skjænkestuer svire;
I, der imod Barbarer gaae paa Tog
Til Forsvar for vor Digtekunst, vort Sprog,
Betænker vel, forinden
I ruste Jer til velmeent Strid mod Fjenden,
At Mislyds Barbarie
Beseires kun med Vellyds Harmonie;
Med fuldendt Kunst I skulle
Beskjæmme ridderligt det Mangelfulde!
Imod plebeiisk Plumphed sætte
En Strenghed, der er nærvædet Etiquette!
Ja, mærker det: med Frankrigs Elegants,
Med dets Correcthed, Præcision og lette
Af Gratierne lærte Rhythmedands,

Dets Klarhed, dets for Skjønhed vaagne Sands,
Med fransk Respect for Love
I rustes maaae til Striden, før I vove,
At vække dem, der sandsesløse sove!
44 Saaledes væbnede til Vaabendyst,
Til Kamp, til blodig Kamp imod Barbarer,
I rendse Danmarks blomsterklædte Kyst,
Der mylrer nu af hujende Corsarer!